

Το Κουρσεμένο κάστρο

Σχόλιο στην αυλική μουσική και τον απόμακρο έρωτα

Amours merci de tres tout mon poir
Gilles Binchois

Ο θρήνος *Tels rit au main* του Γκιγιώμ ντε Μασώ φέρνει στο προσκήνιο τη χαρακτηριστική μεσαιωνική ταύτιση της σελήνης με τον τροχό της τύχης. Το ολόγιομο φεγγάρι ταυτίζεται με τη *Rota Fortunae* και κατ' επέκταση με την ανθρώπινη μοίρα. Η Θεά Τύχη, *Dea Fortuna*, συνδέεται με τη δύναμη (*fors?*) και διαφεντεύει τις τύχες των ανθρώπων. Η *rota*, ο τροχός, αντανακλά τη ροζέτα στην πρόσοψη των καθεδρικών ναών. Η *rota* ως *ro(s)a* λειτουργεί εικονικά ως σύμβολο του ρόδου, σε διττό ρόλο • ταυτόχρονα Παναγία και μακρινή αγαπημένη. Είναι παράλληλα το κεντρικό θέμα του αυλικού έρωτα που πραγματεύονται τα *chansons*, τα κοσμικά γαλλικά τραγούδια, της αυλής της Βουργουνδίας. Οι μεγάλοι μαιτρ της αυλικής μουσικής, *Guillaume Dufay* και *Gilles Binchois*, έφεραν την τέχνη αυτή στο απόγειό της και μαζί το φθινόπωρο του Μεσαίωνα. Τα τραγούδια, μέσα από το πρίσμα της ιπποσύνης, διηγούνται τον ανεκπλήρωτο έρωτα, την απώλεια και την εξιδανικευμένη αγάπη του εραστή προς την απόμακρη κυρά (*dame*). Δεσπόζει η επιθυμία (*desir*), ο πόνος (*dolour*) και η έλξη θανάτου που προκαλεί η απώλεια. Η απόλαυση είναι συχνά θλιμμένη (*triste plaisir*) και η χαρά οδυνηρή (*douloureuse joye*), η γλυκύτητα πικρή (*aspre doulceur*) και η παρηγοριά οχληρή (*resconfort ennuyeux*). Η μή πλήρωση, η απόσταση, φέρνει, ωστόσο, μια αλλόκοτη εγγύτητα με το αντικείμενο του πόθου και ο ήρωας υπομένει στωικά τα πάθη και τη χαρμολύπη του έρωτα. Στον αυλικό κώδικα του 15^{ου} αιώνα η μουσική και η ποίηση μιας μαγικής, υπνωτικής ποιότητας δημιουργούν έναν ονειρικό, πλαστικό κόσμο. Δίνοντας έτσι την υπόσχεση μια άλλης, υπερβατικής ζωής, μιας άχρονης και μακρινής Εδέμ.